730/05

Den 29. august 2005 blev i sag nr. 65.535:

xxxxx xxxxxxx
xxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxx

mod

PFA Pension
Marina Park
Sundkrogsgade 4
2100 København Ø

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der via Jyske Bank har tegnet forsikringen "Tryghedsgaranti" i PFA Pension, klager over selskabets afvisning af at udbetale invalidesum og erstatning for varigt mén.

Selskabet har afvist at udbetale invalidesummen under henvisning til, at det anmeldte ulykkestilfælde ikke i sig selv har medført, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3. Selskabet har fastsat méngraden for klagerens ulykkestilfælde til 15 %, men har afvist at udbetale erstatning for varigt mén under henvisning til, at forsikringen først udløser dækning ved et varigt mén på mindst 25 %.

Det er oplyst, at forsikringen er tegnet i 2001 med følgende invaliditetsklausul:

> "Forsikringen dækker ikke ved tab af arbejdsevne som følge af en lidelse i ryggen (fra nakke til haleben). Lidelser i ryggens muskler, sener eller nerver, der giver symptomer i hoved, nakke, ryg, arme eller ben, er heller ikke dækket."

Det fremgår af sagen, at klageren, der er født i 1954 og uddannet pædagog, den 28/2 2002 faldt på sin cykel, hvorved hun pådrog sig et brud på hoften. I juli 2002 væltede klageren desuden på sin motorcykel i Frankrig, hvorved hun slog brystkassen. Hun var på daværende tidspunkt sygemeldt fra sit arbejde som pædagog.

Til vurdering af omfanget af skaden på hoften indhentede selskabet erklæring fra en speciallæge i ortopædisk kirurgi. Af speciallægeerklæringen af 26/6 2003 fremgår bl.a.:

"**Konklusion:**

59-årig kvinde med dårlig hørelse og flere tidligere uheld og skavanker fra bevægeapparatet, med dårlig ryg og tidligere brud i fodled og skinneben.

Aktuelt væltede patienten på cykel den 28/2-2002 og pådrog sig en per- til subtrokantær fraktur i højre hofte, osteosynteret med glideskrue og skinne med trokanterskjold. Langvarigt helingsforløb med forsinket heling og mistanke om pseudartrose.

Afsluttet i februar 2003, men røntgenologisk er frakturen ikke sikkert færdighelet. Har udover alle de gamle gener fra bevægeapparatet fået yderligere gener fra højre hofteregion med indskrænket bevægelighed, dårligere gangfunktion, manglende evne til at løbe og svømme og indirekte forværring af de øvrige bevægeapparatgener som følge af aktuelle uheld.

Objektivt findes indskrænket bevægelighed i højre hofte, ømhed i trokanterregionen og operationscikatricen her, men ingen tegn på større artroseforandringer i selve hofteledet."

Af erklæringen fremgår det desuden, at klageren i vinteren 2002/2003 fik påvist osteoporose.

På baggrund af speciallægeerklæringen fastsatte selskabet klagerens méngrad til 15 %. Da klageren ikke var tilfreds med den udarbejdede speciallægeerklæring og med den af selskabet fastsatte méngrad, anmodede hun ved skrivelse af 7/8 2003 selskabet om at genoptage sagen. Til brug herfor ville hun selv sørge for at få lavet en ny speciallægeerklæring. Samtidig meddelte klageren, at hun var blevet erklæret 2/3 invalid og bevilliget fleksjob som hjemmevejleder med 2/3 løntilskud. Hun ønskede derfor selskabets vurdering af, hvorvidt hun - som følge af nedsat erhvervsevne - var berettiget til udbetaling af invalidesummen.

3. 65.535

Den 15/9 2003 modtog selskabet den speciallægeerklæring, som klageren den 11/9 2003 havde fået udarbejdet af en speciallæge i ortopædkirurgi. Heraf fremgår bl.a.:

"**Objektiv undersøgelse:**

…

Underekstremiteterne forekommer at være ulige lange, men der er et element af skæv bækkenstand og bækkenasymmetri, som kan betinge dette. Denne stilling kan igen være afledt af fysiologisk forsøg på at kompensere skoliosen. Afstand fra spina iliaca ant. sup. til spidsen af laterale malleol er på venstre side 95 cm og på højre side 94 cm. Afstanden fra spina iliaca ant. sup. til navlen er på højre side 16 cm og på venstre side 13 cm, hvilket må tages som udtryk for skæv bækkenstand.

Anvender i det daglige ingen hjælpemidler til gangfunktionen, men vil helst have noget at støtte sig til, f.eks. ægtefællen. Klarer trappegang, men bemærker selv, at det er forbundet med noget besvær og når hun har lejlighed til det, anvender hun gelænder.

Ingen besvær med strømpe- og skopåtagning.

Siddefunktionen er altid ubekvem; når hun sidder på en høj stol, kan hun holde det ud i en halv eller en hel time og kun hvis hun aflaster ved at sætte sig på den raske side.

…

Har selv bemærket, at benene ikke er lige lange, idet højre ikke er så langt som venstre og hun bemærker også selv, at hun er blevet lidt mere kalveknæet på den højre side, særlig ved gangafviklingen. Skadelidte tilføjer, at når hun sidder, får hun en jagende smerte i ryggen, som stråler opad og ud mod højre arm. Når hun sidder i en blød sofa igennem længere tid har hun en subjektiv fornemmelse af at have et stort sår i hofteregionen med vedvarende smerter. Når skadelidte står, står hun altid på venstre ben, og når hun skal rejse sig, er det ofte forbundet med noget besvær at rejse sig op. Hun løber aldrig.

…

Socialt:

… Anvender pædagoguddannelsen i sit arbejde som hjemmevejleder hos en hjerneskadet person. Der er pga. hoftegenerne tale om reduceret arbejdstid og skadelid-

te arbejder derfor kun 13 timer ugentligt. Før hofteskaden arbejdede skadelidte på fuld tid.

Det tidligere omtalte stød mod brystkassen har ikke haft indflydelse på skadelidtes aktuelle arbejdstid.

…

Konklusion:

På det foreliggende grundlag er tilstanden efter hoftefrakturen ikke stationær. Det er relevant at tilbyde skadelidte udredning med skintigrafi for at vurdere helingsstatus. Der resterer også et kirurgisk behandlingstilbud, idet en del af hoftegenerne formentlig kan bedres, hvis man fjerner skinnen, forudsat at skintigrafien viser opheling. Hvis skintigrafien ikke viser tegn på heling bør skadelidte tilbydes kirurgisk revision med optransplantering af defekten og fornyet osteosyntese, idet alloplastisk kirurgi ikke skønnes relevant fordi selve hofteleddet synes at være velbevaret. Der er en betydelig risiko for skinnesvigt/brud, hvis frakturen ikke er ophelet."

Efter modtagelse af speciallægeerklæringen meddelte selskabet ved skrivelse af 11/12 2003, at det ikke var muligt at vurdere omfanget af hendes generelle erhvervsevnetab, før behandlingsmulighederne var udtømte, og at hun derfor kunne kontakte selskabet igen, når det var tilfældet.

Ved skrivelse af 14/3 2004 bilagt journaludskrifter fra januar 2003 fra Privathospitalet Hamlet meddelte klageren, at hendes ben var færdigbehandlet.

På baggrund af de fremsendte journaludskrifter meddelte selskabet ved skrivelse af 17/8 2004, at hendes generelle erhvervsevne ikke vurderedes at være nedsat med mindst 2/3, og at hun derfor ikke var berettiget til udbetaling af invalidesummen.

Da klageren var utilfreds med selskabets afgørelse, fremsendte hun en speciallægeerklæring, der var udarbejdet den 28/5 2003 af en speciallæge i reumatologi for Kommunernes Pensionsforsikring A/S. Heraf fremgår bl.a.:

"**Konklusion**:

> … Hun er præget af ret udtalt hørenedsættelse fra barns ben og har bilateralt høreapparat. Det kniber med at klare telefonsamtaler og samtaler, hvor flere personer deltager. Desuden har hun en ret udtalt scoliose med discus degeneration og sammenfald af TH12 efter fald i 1988. Leddene er præget af følger efter en højresidig hoftefraktur med indsættelse af glideskrue og skinne. Der er indskrænket rotation i højre hofteled. Hendes motoriske funktionsniveau er nedsat til gangfunktion af størrelsesorden I kvarters tid, hvorefter hun må hvile. Desuden smerter når hun sidder i længere tid. Har derfor manglende mulighed for at påtage sig moderat belastende funktioner fra bevægeapparatet såsom støvsugning, vinduespudsning og tungere indkøb. Har måtte opgive fuldtidsjob som pædagog. Er arbejdsprøvet og har kunnet klare 13 timers flexjob som hjemmevejleder for handicappede. Der er ikke tale om fysisk belastende funktioner. Er gennemudredt og velbehandlet. Man kan ikke forvente sig nogen bedring i tilstanden. Hendes fysiske handicap på grund af hoftefraktur, degenerative forandringer i ryggen samt nedsat hørelse gør hende ikke i stand til at have fuldtidsfunktioner som pædagog. Den opnåede flexjobfunktion på 13 timer ugentligt svarer skønsmæssigt til, hvad man kan forvente sig med de fundne objektive forandringer."

Sammen med erklæringen havde klageren vedlagt en redegørelse over sin faktiske arbejdstid i fleksjobbet.

Ved skrivelse af 16/11 2004 fastholdt selskabet, at klageren ikke var berettiget til udbetaling af invalidesummen. Til støtte herfor anførte selskabet, at det ud fra en helhedsvurdering fandt hendes generelle erhvervsevne nedsat med 2/3. Erhvervsevnetabet skyldtes imidlertid ikke kun følgerne efter hoftefrakturen, men også degenerative forandringer i ryggen samt hendes nedsatte hørelse - begge lidelser, der var til stede forud for tegning af forsikringen, og som derfor ikke kunne tillægges betydning ved selskabets vurdering af hendes erhvervsevne.

Klageren har over for nævnet udtrykt utilfredshed med selskabets afgørelse. Således anfører hun bl.a.:

"Efter meget tovtrækkeri på ulykkesforsikringen ender det med at de takserer skaden til 15 %, men forstår ikke hvordan de kan komme til det tal, når jeg var fuld arbejdsdygtig før faldet.

Efter samme tovtrækkeri ved min pensionsforsikring anerkender de en 2/3 arbejdsevnenedsættelse, men vil ikke give noget da min ryg hele tiden har været dårlig. Jeg kan forstå og havde forstået det sådan, at de så trak lidt i det fulde beløb. De overser konstant at jeg har fået konstateret osteoporose og at jeg har sammenfald i ryggen."

Klageren har desuden henvist til, at hun venter på en operation for sin inkontinens, og at hun har fået konstateret osteoporose, som har medført livslang behandling. Derudover stiller klageren sig undrende over for, at selskabet afviser at anerkende hendes erhvervsevnetab, når hun har fået erstatning fra to andre forsikringsselskaber.

Selskabet har over for nævnet fastholdt sin afgørelse. Til støtte herfor anfører selskabet bl.a., at der ved tegning af forsikringen er indsat en invaliditetsklausul, og at vurderingen af klagerens erhvervsevne derfor alene skal ske i relation til hoftefrakturen, som efter selskabets opfattelse ikke har medført et erhvervsevnetab på mindst 2/3. Klausulen har ifølge selskabet følgende indhold:

"Forsikringen dækker ikke ved tab af arbejdsevne som følge af en lidelse i ryggen (fra nakke til haleben). Lidelser i ryggens muskler, sener eller nerver, der giver symptomer i hoved, nakke, ryg, arme eller ben, er heller ikke dækket."

Af forsikringsbetingelserne for "Tryghedsgaranti Livs-/ulykkessum" fremgår bl.a.:

"**Udbetaling ved ulykkestilfælde**

§ 6. …

…

Stk. 3. Forsikringen dækker, hvis et ulykkestilfælde medfører varigt mén på mindst 25 % i henhold til Arbejdsskadestyrelsens til enhver tid gældende méntabel. Ved méngrader mellem 25 % og 50 % ydes dækning med samme procent som den fast-

satte méngradsprocent af forsikringssummen. Ved méngrader på 50 % og derover dækkes med den fulde forsikringssum.

Stk. 4. Méngraden fastsættes uden hensyntagen til forsikredes erhverv, men ud fra en medicinsk skala.

Stk. 5. Såfremt en af parterne forlanger det, skal méngradens størrelse fastsættes af Arbejdsskadestyrelsen. Den part, der forlanger sagen indbragt for Arbejdsskadestyrelsen, forestår betalingen af det af Arbejdsskadestyrelsen derfor til enhver tid fastsatte honorar."

Af forsikringsbetingelserne for "Tryghedsgaranti Livs-/invalidesum" fremgår bl.a.:

"**Udbetaling ved varig erhvervsevnenedsættelse**

§ 5a Omfatter gruppeforsikringen invalidesum, indtræder retten til udbetaling af invalidesum, når begge nedenstående forudsætninger begge er opfyldt:

a. At gruppemedlemmets generelle erhvervsevne efter datoen for optagelsen i gruppeforsikringen, men inden det 60. år, på grund af sygdom eller ulykkestilfælde efter PFA Pensions skøn varigt er nedsat til en tredjedel eller derunder af den fulde erhvervsevne, og
b. At gruppemedlemmet inden det 60. år er tilkendt mellemste eller højeste førtidspension fra det offentlige eller offentlig førtidspension efter førtidspensionsreformen pr. 1. januar 2003."

Nævnet udtaler:

Nævnet har gennemgået sagen og må herefter give selskabet medhold i, at den omhandlede klausul skal forstås således, at lidelser i ryggen ikke kan indgå i vurdering af klagerens erhvervsevnetab.

Det er nævnets opfattelse, at årsagen til klagerens nedsatte erhvervsevne i det væsentligste skyldes ryglidelser, som er omfattet af den ovenfor gengivne klausul. Da klagerens øvrige lidelser - herunder følgerne af ulykkestilfældet - således ikke findes at nedsætte klagerens erhvervsevne til 2/3 eller mindre, kan nævnet ikke kritisere, at selskabet har afvist at yde erstatning for tab af erhvervsevne som sket.

Spørgsmålet om størrelsen af den méngrad, der er en direkte følge af ulykken, kan indbringes for Arbejdsskadestyrelsen, men nævnet finder, at en méngrad på mindst 25 % - som er en forudsætning for erstatning for varigt mén efter den tegnede forsikring - ikke er godtgjort i en sådan grad, at nævnet for sit vedkommende har fundet anledning til at forelægge spørgsmålet for Arbejdsskadestyrelsen. Da nævnet således heller ikke finder grundlag for at pålægge selskabet at udbetale erstatning for varigt mén,

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand